

თეატრი

1889 წ.

№ 25, 26 & 27

ოქტომბრის 8.

გზითა ღირს: ერთის წლით—5 მ. ნახევარის წლ.—3 მ. ცალკე ნომერი—15 კ.

სელის მოწერა და წერილების გამოგზავნა შეიძლება ამ ადრესით: Тифлиси, Вторая Нагорная ул., д. № 9. Петру Мирианавили.

რედაქცია არ კისრელობს, წერილების უკან გაგზავნას და მათ შესანებ მიწერ-მოწერას.

გაზეთში დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს უნდა ჰქონდეს თ. მოწერ. ლ. სახელი, გვარი და ადრე სი ავტორისა

ქართულა თეატრი
სმშახის, 10 ოქტომბერს

გენეზისი

ქნ. ბ. ზვადლიშვილისა.

ქართული თეატრის არტისტები წარმოადგენენ ახალ პიესას ცხოვრების მექანიკურ დრამა 4 მოქმედ. გადმ. ბ. ნახიძისაგან.

დასასრულ

ლექტური

მოთამაშენი: ქ-ნნი ზვადლიშვილისა, გაბუნია-ცხაგაღლისა, ჩერქეზიშვილისა, ვახიძისა, ბბ. აბაშიძე, გუნიას, ცხარულია, გუგუნიანი და სსგ.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.

დასაყისი 8 საათზე.

თბილისს, ოქტომბრის 3-ს.

ჩვენი ქვეყანა, რომელმაც, არ იცოდა თუ რა იყო პროლეტარიატი, ამ მეცხრამეტე საუკუნის დამლევს იგემებს ამ მოვლინების მწვევ ნაყოფსა, თუ თავს არ გაუფრთხილდა, ხოლო რომელი წოდება განდება მისი მსხვერპლი, ეს ძნელი სათქმელია.

თავდაზნაურობამ, მართალია, ბევრი ადგილ-მამული დაჰკარგა და გლეხობის მაგიერ უცხო ხალხს ჩაუგდო ხელში. მაგრამ ესლა მინც ცოტად გონს მოვიდა და, თუ საქმით ვერა, სიტყვით მინც ცდილობს და კიდევ ავრცელებს იმ აზრს რომ მამაპაპეულის ადგილ-მამულის შელევა ხელს არ მისცემს და პკვიღრთათვის ამით მწარე ხედრს ამზადებს.

მასთან შედარებით გლეხობა უფრო მზიზლად არის და არა თუ თავის საკუთრებას ხელს მაგრა სჭიდებს, არამედ ცდილობს სხვისიც შეიძინოს; თუმც უფრო სასარგებლო იქნებოდა მისი ამ გვარი

მეცადინეობა შეუფერხებელი დარჩენილიყო, გაკატრებულის ბატონის მამულს ერთგული ნამყევი დაპატრონებოდა და ტაბლა კარედ არ გასულიყო უცხოთა პირის ჩასაკემროვლებლად.

ეს ხომ ასეა, მაგრამ სილატაკე, ყოველად უპოვარობა უფრო ძნელი ასატანია მისთვის, ვისაც სწავლა მიუღია, ვისაც ხელიც შესწევს და გონებაც, მაგრამ გზა ყოველგნით შეკრული აქვს, ვერავისთვის ვერ მიუშართავს, ვერც მართებლობისა, ვერც კერძო საზოგადოებისა და ვერც ცალკე კაცისთვის, რადგან პირველს ვაკანტი ადგილები ნაკლებადაა აქვს და თუ სწავლულ ახალ გაზდას არააქვს დიდი ნაცნობობა და კავშირი, ისე ვერაფერს გახდება; მეორე მეტად ანგარიშიანია, უფრო წერილმანობის მიმდევარი, პირად მთქმელის, ნაკლია მამხილებელის და სიმართლის მოსარჩლის მეტად მოძულე და ამიტომ ყოველ საშუალებას ხმარობს, რომ როგორმე თავიდან მოიშოროს და თავის კრებულში არ გაიკაროს საქმის მძებნელი სწავლული ახალგაზდა; მესამე კი მართა დაპირებას ხარჯავს.

რა უნდა ქმნას ამისთანა შემთხვევაში ახალგაზდა სწავლულმა? ავკაცობას მოკიდოს ხელი ან მათხოვრობა დაიწყოს? ამას ხომ, კიდევ რომ მოკედეს, მაინც არ იკადრებს. ამასობაში ჩვენი საზოგადოება მანამდე არ შეიგნებს მშვიდობის ახალგაზდაობის ნამდვილ გაჭირვებულ მდგომარეობას, სანამ ხელ გამოშვებულს, ფეხშიშველას და ძონძებში გახვეულს არ დაინახავს სადმე ნებძირზე მდგომარეს. ეს მოელის დღეს ჩვენში კალმით და სწავლით აღჭურვილს ახალგაზდას, რომელსაც სხვა-და-სხვა მიზეზისაგამო ადგილი ვერ უშოვნია. განა იფიქრებდა უცხოეთში მყოფობის დროს, რომ მის წმინდა საოცნებელს წუწკის ცხოვრების ყოველად გამხრწყნელი და ბინძური ტალღა შთანთქამდა? საღვთოდ დანასახი საზოგადოება და მისი მოღვაწენი განა ჯოჯოხეთად და მის მკვიდრ ტარტაროზებად წარმოუდგებოდა? არა, რა საკვირველია.

სამშობლოში დაბრუნებული დაძრწის და ყურს არაეინ არ ათხოვება, თითქმის მოვალეობადაც სთელიდენ გულგრილად ცქერას. მაგრამ ამ მრავალთა შორის, რომელნიც ამ წუთის სოფლის ცხოვრების და პირადის სარგებლობის მეტს არაფერს არ ხედვენ, მოიპოვებიან უეჭველად მისთანებიც, რომელთაც მოყვასის, მახლობელის და საზოგადოების თანა-წევრის ბედი საზრუნველად მიიჩნიათ, მაგრამ საქმით კი ისეთი რამ არ გაკეთებულა, არ დაარსებულა ჯერ სწავლულ ლატაკთა შესახებ, რომ საზოგადოების სამსახურით საზრდო ემოვნათ.

ამ გვარი რამ იქნებოდა, ჩვენის აზრით შრომის თავშესაფერი, სადაც ლუკმა პურის მძებნელი ლატაკი სწავლული ახალგაზდა საქმეს იშოვნინდა, თავის გონებრივის ძალღონის შესაფერს. თუ როგორი იქნება, ეს თავ-შესაფარი ამას სხვების გამონმაურება და ერთობილი მსჯელობა ნათლად გამოარკვევს და ჩვენ ამ ყამად ვიკმარებთ მხოლოდ სიტყვის ჩამოგდებას.

პარიჟელი ყავახანელი

ქართული თეატრი

(უნდა გავიყარნეთ, სამ მოქმ. კომედია ვ. სარდუსი.)

სამშაბათს საღამოს, ოქტომბრის 3-ს, ქართული თეატრის არტიტებმა წარმოადგინეს სამ. მოქ. კომედია ვ. სარდუსის „უნდა ვავიყარნეთ“. საზოგადოება ბლომად დაესწრო; სკამები თითქმის სავსე იყო.

უმთავრესი დედა აზრი კომედიისა ტრიალებს სვიმონ ლომინაძესა (ვ. აბაშიძე) და ამის ცოლის, ნინოს (ქ. ბ. საფაროვას) გარეშემო. ნინო ეტრუის ერთს ყმაწვილ კაცს,

ანაპოდისტეს (ბ. გედევანოვი) უნდა გაეყაროს თავის კანონიერს ქმარს, რადგანაც ქმრის ცხოვრება და ხასიათი არ მოსწონს მას. ჯერ პირველად ქმარი არ თანხმდება, ქალი კაპასობს და უნდა, რომ როგორმე თავისი გაიტანოს, მაგრამ რაკი ლომინაძე, მოფიქრების შემდეგ, დინჯად და დაწყნარებით სთანხმდება ცოლის წინადადებაზე, წინოს გადუტრიალდება გული, ქმარს შეიყვარებს, იმას ხელიდგან არ უშვებს, ანაპოდისტეს მიმართ უცნაური სიყვარული კი გაუცრუვდება... მოტყუებული ანაპოდისტე სწუხს, მაგრამ სწებს სიცილადაც არ ყოფნის, რომ იმის თავზედ ასეთი სასაცილო კომედია ითამაშეს...

კომედია გამოცდილის ხელითა და ცოცხალის წინთ არის დაწერილი. ბევრი მხიარული და სასაცილო სცენებია შიგ და აღებულს აზრსა ლაზათიანად ხატავს კომედიაში გამოყვანილ პირთა მოქმედება.

სვიმონ ლომინაძის როლს თამაშობდა ბ. ვ. აბაშიძე, რომელიც დაფიქრებულისა და გამოცდილის კეკუა-სიმახილით გეინხატედა იმ კაცს, რომელსაც ცოლი უნდა გაეყაროს. წინოს როლში, საუცხოვო იყო ქ. ბ. საფაროვისა.

ორნივე მშვენიერი სასცენო ნიჭის პატრონი აღაშინი ბრწყინვალე სახეს სდებენ მთელს ქართულს სიმახიურს დასს და გულ წრფელის მოღვაწის გულში საუფგუშო გრძობებს აღვიძებენ. ამათი თავისუფალი მიხერა მოხერა, მკაფიოდ და ძალ-დაუტანებლად სიტყვების შინა-არსის თამამად გამოთქმა, როლებს ცოდნა და სცენაზედ ტრიალი საზოგადოების მიერ უნებურად იწვევენ ტაშის ცემისა და მხურვალე, წაინდა თანაგრძობას.

ანაპოდისტეს როლს თამაშობდა ბ. გედევანოვი, რომელიც, თუმცა ალაგ-ალაგ ბორძიკობდა და თავისუფლად ვერ იჭერდა თავს სცენაზედ, მაგრამ ბეჯითობა და ნიჭი კი ეტყობა. გედევანოვი კარგს იზამს, თუ აუჩქარებლივ და ძალ-დაუტანებლად მოეპყრობა თავისი როლის ასრულებას. თუ ბ. გედევანომა თავის ნიჭს მეტი ბეჯითობა და ხერხი დაატყო, დარწმუნ-

ნებული ვართ, რომ ჩვენი სცენის ერთი საუკეთესო არტისტი შეიქნება.

დანარჩენი არტისტები კომედიის უმნიშვნელო როლებს თამაშობდნენ და იმდენად თვალსაჩინო არ იყვნენ. მხოლოდ ქ. ბ. ჩერქეზიშვილისა და ბ. ცაგარელი თავიანთის მოხდენილის თამაშით კარგად ხატავდნენ კომიკ მოხუცებულების როლს. კარგად და ცოცხლად ხატავდა სვიმონ ლომინაძის მეგობრის, ნიკოლოზ შუბლაძის, როლს ბ. გუნია.

საზოგადოდ, წარმოდგენამ კარგად და მოხდენილად ჩაიარა, მაყურებელი საზოგადოების გული დასტკბა ესთეტიურის სიამოვნებით და კმაყოფილი დარჩა. არტისტების კარგს თამაშობასთან თუ ასე შეთანხმებული და შეერთებული იქნება ქართველთ საზოგადოების მიერ თანაგრძნობაც და საერო საქმისადმი გულ წრფელად მოპყრობა, ქართული თეატრი იხერხებს, იმისი აპარატი გაფართოვდება, არტისტებიც კრიტიკულად მოეპყრობიან თავიანთ თავს, ნიჭს გაძლიერებენ და, მაშასადამე, უფრო მკაცრად, მეტის მორიდებით და კრძალვით მოეკიდებიან თავიანთი ვალდებულების სიძლიერად ასრულებას.

საბიბლიოგრაფიულ შენიშვნა

სამშობლოს სამუდამო სცენის ათი წლის იუბილეს გამო დაიბეჭდა ბ. ვ. გუნიას ბროშურა „ქართული თეატრი (1879 - 1889 წ.)“ როგორც ყველა საიუბილეო ნაწერებში, ეს წიგნიც უფრო ოპტიმისტურათ უცქერის ჩვენ ნორჩს თეატრს, ვიდრე ეს შეეფერება უკანასკნელის მდგომარეობას. გასაკვირველია მხოლოდ, რომ პირველ წერილში, რომელიც საზოგადოათ შეცდომებით სავსეა, შემდეგ ფრაზასაც უპოვნია ადგილი: „ვორახნაგას ჩამოსვლასათნაკუ საქართველოში იწყება კოვანული მიმდინა-

რეობა, თუმიცა უნდა გაკტუდეთ, რომ ხსენებულს შიმდინარეობას იმდენი აწაფურა სიკეთე მოუტანია, რაკდენსაც ზოგნი ელადნენ და ზოგთ დღესაც სჯერათ.“ ყოველი სიტყვა ამ წინადადებაში შესანიშნავია, ოქროს ვარაყით შემოსავლებელი. ჯერ ვინ მოახსენა ბ. ავტორს, ან სად შეიტყო, რომ საქართველოში ეროვნული მიმართულება დაიწყო ევროპის ჩამოსვლისთანავე? სად ევროპის და სად ეროვნული მიმართულება? თუ დალოცვილს ავტორს ამ საუკუნის მეოცდაათე წლებში არ უნდოდა მოენახა საერო მოძრაობის დასაწყისი, ბარემ როგორც მიღებულია მესამოცე წლებამდე მოვიციდიდი და თავს არ შევიწყებდი ამ „შიმდინარეობის“ ჩხრეკით.

„ხსენებულს შიმდინარეობს, უნდა გაკტუდეთ იმდენი აწაფური სიკეთე მოუტანია, რაკდენსაც ზოგნი ელადნენ და ზოგს დღესაც სჯერათ.“ ბძანებს ბ. გუნია და ნეტავი ახსენა მინც, რომელმაც მოძრაობამ უფრო დიდი სიკეთე მოუტანა ჩვენს ქვეყანას. ეს მით უფრო საჭიროა, რომ რაღაც ეროვნობაზე ფიქრი და მოქმედება მიეტოვებინათ იმ ზოგთაც, რომელთაც, ავტორის სიტყვით, კიდევ სჯერათ იგი. მინც გაუფებარია, რატომ თვით ბ. გუნია, ასე ირონიულად მოლაპარაკე ეროვნული აზრის სიკეთეზე ჩვენში და თითქოს ნიშნის მომგები, ბროშურაში წამდაუწყებ იძახის, ლაღებს და თხოულობს, რომ თეატრს ეროვნული ხასიათი მიეცეს, თორემ უამისოთ შეუძლებელია მისი სიმაგრე და ძლიერება, რადგანო დასძენს ავტორი, „ყოველსა-საზოგადოებრივ საქმეს უდიდებლად მოკთხოვება, რომ მან იცოდეს (!) სად მიდის, რას ეწაფება, რა სწავლიან, რისთვის მუშაობს და მეტადინაობს.“ თუკი ეროვნულ მოძრაობას ჩვენში დიდი არაფერი სიკეთე არ მოუტანია და მამაველშიაც, საიმედოა, მეტს ვეღარ შეძლებს, ასე რომ ზოგიერთის რწმენა უსათუფელოდ გამოდის, მაშ თეატრის საქმეშიაც ამ მიმართულების ახირება დიდი დანაშაულია. სამწუხაროდ მკაცრს ლოგიკას არ გამოდევნებია ბ. ავტორი, და ამიტომაც საფიქრებელია, რომ თვითონვე ვერ ჰქონდეს კარვად შეგნებული ის დედა-აზრი არსებობისა, რასაც იგი ასე თამამად სთხოვს ყოველ კაცს, გინდ საზოგადო საქმეს ჩვენ-

ში. წინააღმდეგ შემთხვევაში ასეთ უაზრო ფრაზასაც არ იტყვოდა იმ საგანზე, რომელიც შეადგენს ჩვენის ცხოვრების უმთავრესს ვითარებას.

სხვებზე-კი წიგნი ლამაზადაა შედგენილი და ინტერესს მოკლებული არ არი. ყველა წერილები და განსაკუთრებით არტისტების განხასიათება ბევრს ყურად საღებ შენიშვნას გვაძლევს და ძლიერ სასიამოვნო იქნება, რომ საზოგადოებაში ამ ბროშურას გზა გაეკვალოს. მხოლოდ ურიგო არ იქნებოდა, პირიქით, სარგებლობასაც მოიტანდა, რომ ამ წიგნაკს არ ჰკლებოდა ერთი უსაქიროესი ნაწილი ყოველ გვარის „ანგარიშისა“ ცნობები: საბიოგრაფიო, არტისტებისა თუ დრამატურგებისა, საბიბლიოგრაფიო, სასცენო და სხვა. ამ გვარი ცნობები გახდიდნენ ბ. გუნიას ბროშურას ყველასათვის სახელმძღვანელო წიგნად.

ა. ლ.

ჟურნალ-გაზეთების მიმოხილვა

ყველას მოეხსენება, რომ საქართველოს ღელა-ქალაქში გაიმართა კავკასიის სამეურნეო გამოფენა. ამ გამოფენაზე ერთმა უცნაურმა მოვლინებამ იჩინა თავი. თითქო გამოდის რომ გამოფენა გაუმართავთ ჩარჩებისთვის და არა ნამდვილ მწარმოებელთათვის. ამ გარემოებას გამოუწვევია ერთის „პატარა ექსპონენტის“ წერილი რუსულის გაზეთის „Новое Слово“-ს 1993 ნომერში. აი, სხვათა შორის, რას ამბობს ავტორი:

„რა არის მეთქი, კვითსებოდი ჩემს თავს ღვინის პატარა ექსპონენტი? განა დიდი ექსპონენტობა იმას ეკუთვნის, ვინც ბევრ საგანს გამოაწყო მეთქი? ვსთქვათ ნახევარი დესანტინა მაქვს და მრთელ ერთ ჟრემს ღვინოს გამოვდგამ, განა ეს დიდ მწარმოებელად გამოსდის? ან კი როცა გამოაწყო ნივთების ფაქტურა დამა-

წერანეს, რად არ იყო იქ სასი ნაწარმოებთა რედაქციის გამო-
საყვანად? განა ეს საინტერესო არ არის? ბ. განმკარგულებელს რად
მივახსნივარ პატარა მწარმოებლად? ნუ თუ ათი პოეტური ღვინისათ-
ვის? მამ ხვალეუ ასიოდეს გამოუუგზავნი, მხოლოდ სად დააწეობს,
მერე გავხდები კი დიდი?... მე მინდოდა დამედგინა რამდენიმე სა-
კითხი. ნუ თუ აწავინ თუქტობს მწარმოებელი გაჭეოს ნარჩისა-
გან? ღვინის ცნობილ დიდ ფირმებს, რომელნიც შინაგან და გარ-
ეგან ჯილდოს ოქროს მედლებით ბრწყინებენ, საკუთარი პალები
მოუპოვებთ! მე, მეკი პატარა მწარმოებელსა და მათთვის ოფი-
ლის მღვრელს მღვინიან, ხოლო იმათ ავილდოებენ ოქროს მედლებით.
იფიქრ განა ვინმე, რომ მწარმოებელი სხვაა და ნარჩი კიდევ სხვა?
მგონია დასადგობრებული იყოს ეს გარემოება“.

მართლა რა დასაფიქრებელია.

* *

ამ გამოფენაზე „პატარა ექსპონენტის“ სიტყვის არ იყოს,
პატარა მწარმოებლები სრულებით არ სჩანან და მათ შორის
ხომ სახსენებლადაც არ არიან ქართველნი პატარა მწარმოებ-
ებლნი. განა ამით შესაძლებელია, როგორც ზოგიერთები
ფიქრობენ, დამტკიცდეს ის აზრი, ვითომც ქართველობა წარ-
მოებას და მრეწველობას არ მისდევდეს. ამას მართლ ის იტ-
ყვის, ვისაც არ უნახავს ჩვენის ხალხის ხელნასაქმი, რომლის
წილადობილად ჩამოთვლია შორს წაგვიყვანს. ამ მოვლინების
მიზეზი მრავალ გვარია და აი ჩვენი პოეტი აკაკი, სხვათა შო-
რის, როგორა ხსნის ვიეერიისა 210 ნომერში:

„ასე გასინჯეთ, რომ რადესმე მართლ და რიგან. გზაზე
მდგარა ვინმეებიც კი დღეს სამარცხვინო ორბათუქაზე დგებიან და
ასე გაჭკვიან: აი, დამტკიცება მისი, რომ ჩვენი მხარე სრულად
ნაქრებილია, დაცემული და დედამიწასთან გასწორებულა, თა-
რემ რატომ ამ გამოფენასზედ კი არა წარმოუდგინა-რამ? ეს ისეთი
კათსკა არას, რომ მასუნი არ მოესხრება და არ მოესხრება არა
იმატომ, რომ სთქმელი აღარა იყოს-რა! სთქმელი ბევრია, მარა
თუკისას ანდასა გვადრებებს. დასაკლეთ საქართველოს არავითარ
მონაწილესა ან მიუღია და არც იმატომ, რომ უქცარა და და-

ვარდნილი იყოს; ეშინიათ, რომ შეგვიტეონ რასმე ვაკეთებთ, მაშინვე ხარჯს დაგვადებენ და სიტოცსლე ერთი-ორად გავვიძვარდებო. თავს იმაღავენ იქ, სადაც საჭირო იყო თავის გამოჩენა, და ეს კისი ბრალა? იმისი, ვინც ისინი სასოწარკვეთილებამდე მიიყვანა. ხშირად კეთილს განსწავლას ბოროტი ნაყოფი მოაქვს სოდჷ, ზოგიერთის ღუთის-რისხვეების წყალობით, და ამას გამოაშვრავება ეჭვირვება, რომ საღსმაც თავისი შეცდომა გაიგოს და მატყუარებაც გავიცხული დარჩნეს“

* *

გიმოფენაზე რომ ქართველის ხალხის ნაწარმოები არა ხრანს, თურმე ნუ იტყვიოთ, მისი მიზნები ყოფილა ჩვენებურ შეგნებულთა გამუდმებული ქადაგება ქართულის ენის საჭიროებაზე. უნობა საზოგადოდ სიმანინჯეა და ჯერ არავის არ უთქვამს ენის მოკრა და ხელების შერჩენა, მით უმეტეს თუ ამათი გამრჯელობა ყველასაგან ცნობილია. მაგრამ სამწუხაროა, როცა ნახელავის გამოუწყობელობით გეითასებენ ხელის-გაურჯელობას და საყვედრებელადაც გაუხდიათ ჩვენთვის ის მოსწრაფება, რომ მოსაქმე ხელთან ენაც მოსაქმე და ბუნებრივ გამომეტყველი შევინარჩუნოთ. აბა დაუგდეთ ყური, „Новое Обозрение“-ა 1991 ნომერში დაბეჭდილს მსჯელობას:

„სადაგან არის? ქართველებს რადაქვს ასეთი წარხოცილი და უშირადო როლი კავკასიის გამოფენაზე? იგი თვალსაჩინოდ რად გვიხატაკს თვითეულის თავის დეტალით, რომ მშვიდობიანობის დროს ბრძოლაში შრომის ასწარვსე — ისინი აქამდე ამყენი, რომ ვდგევართ სათავეში, კავკასიის ერთა პირველ მღანსეო — ძლიერ, რა ძლიერ ჩამოაჩენიან თავიანთ მეზობელ სამსესსა?“

„ამის შესუსნი შგონია ძნელი არ იყოს. მიტომ, უმთავრესად, რომ ქართველთა ხრანს, მოსწრაფების, მატყუ-მოყვარების მიმართულება არ შეჭეფრის მათი ყოფა-ცხოვრების შეცვლილს გარემოებას; მიტომ კადეკ, რომ იმით თავი ვერ შეუფარდეს ცხოვრების ასალ პირობას და ვერც შეიგნეს სასიათი არსებობისათვის იმ ბუნებრივის ბრძოლისა, რომელიც არის გამართული ყოველ ცხოველ-

თა შორის. ბნალია ქართველ შეგნებულთა, რომელნიც მოკალე
 არიან მასუნი აგონ თავიანთ ერის მესხიერების წინაშე მისთვის,
 რომ თავის დროზე ვერ გაუწიეს ნამდვილი წინამძღვრობა
 უმორჩესის განვითარებისა და წარმატების გზას. სანამ ეს
 განათლებულები, განგებ თვალ-ახვეულები, რომ არ დაენახათ არა
 რა ცხოველი, უცქერიდენ ერთ ბრწინვალე წერტილს და ქადაგებ-
 დენ ობროდობას, სულ ერთსა და იმავე საგანზე: «სამშობლო
 ენა, სამშობლო ენა,» ცხოვრება ვითარდებოდა წინ მიდიოდა ახალი
 გზების გამკაფეელი და ვერ ხედავდა მათ არსებობასაც-კი ვინც, ჩა-
 მოარჩინილნი შესტიროდნენ უწინდელის გზებს სრულიად შე-
 ტერს“...

*
* *

მშვიდობით, წადი, გუგულო,
 მშვიდობით შენი მკნაწრობა!
 იერუსალიმს გაივლი,
 ჩანძახე ჩვენი წახდომა,
 ჩვენი მუდმივი დუსჭირი,
 ჩვენი მუდმივი შეცდომა.

სღვა-სღვა მიეცურავთ უაწროდ,
 ნიხბების მოუსმელადა;
 არც რასა ვდარდობთ, უშტარი
 ბედი გვეყავს წინამძღოლადა;
 გავალო, თუ დავიღუპებით,
 არა ვიცით-რა სწორადა,

აღარც გული გვაქვს, აღარც ჭკვა,
 აღარც თაკილი სადმეა;
 არა გვეონია სმა-ჭამას
 გარდა სსვა კიდე რამეა,
 სმა-ჭამით ღორებს ვინა ჭკობს,
 თუ-კი ზირველი საქმეა?

რა გამობრუნდე, გუგულო,
 ეგებ რამ დაგაბაროსა,
 ეგულფურის წამალი არის,
 ეგებ რამ მოგვაგვაროსა.
 თუ არა, რისათვის ვიყო,
 მეც იქვე მიძიბაროსა.

უთხარი ჩვენსა მოთასა,
 იქა მარხია, ძეონია;
 სამშობლოს დაგიწუებულსა
 უცხოეთს დაუსვენია!
 სანამდის მიწა ტრიალებს,
 ან ცაზედ მთვარე-მზენია —
 ისიც იქნება ცოცხალი,
 ნურაზედ მოუწეენია,

იქნება იმის ნობათსა,
 დაძლილსა უცხო მხარეში,
 ენატრებოდეს აქ წოლსა,

ფული და დიპლომა.

(ფანსუგულიდამ ნათარგმნი)

ფული შევირთე! რა გასაკვირველია? მაგრამ კი შემეძლო ფულის შერთვა, დიპლომი რომარ მქონებოდა? ცხადია, არა. ის დიპლომი, რომლითაც ლუკმა-პური უზრუნველი მქონდა, ფულად გავყიდე მაინც! დღეს ფულით ცხონდება კაცი! რას დავეძებ, თუ ცოლი ლამაზი არ შემხვდა წუთის სიამოვნებას ულამაზობა არაფერს უშლის. ის ხომ ისეთი რამეა, რომელიც ცოლის შერთვამდე ფასადაც მიყიდნია, მაგრამ ეს კია, რომ მაშინ მუშტარი ვიყავ, ეხლა კი საქონელი გაეხდი.

ეს გრძნობა ცოტა არ იყოს მტანჯავდა, მაშინაც კი, სანამ ეკლესიაში წავიდოდი. საყდარში ხომ დავიწვი! მთელი ქვეყანა ჩემ საყურებლად მოსულიყო.

ქორწილსაც მოვრჩი, მაგრამ პირველი ღამე ნეტავი არ გამახსენა: ძირ-ტკბილას მაგიერ ძირ-მწარე მეჩვენა, როცა გათენებისას დაეხედე მის ჩაშავებულსა და დაღმეკილ სახეს. განა არ შენახა, მაგრამ მარტო-კი არა, საჯაროდ.

ქალმა იცოდა, რომ არ მეყვარებოდა, მაგრამ მაინც მირჩია ან და უკეთ ვსთქვათ, ირჩია ის ქალადი, რომლითაც კარგი მდგომარეობა ეძლეოდა საზოგადოებაში. თორე სხვა რა მშურდა მისი ფულის მეტი? დიპლომი და ფული! აი ამან დაგვაახლოვა. ისიც მაშუალის წყალობით.

გაიარა რამდენამდე კვირამ; კირმა თავი იჩინა. ქალმა ხრიკი მიგდო, ფულები ვერ მოგართვია. მე ვულზე გავსკდი, რა უნდა მექნა? მართალი იყო. მე ხელი არ მქონდა. მაგრამ ჩემ სახელს რომ ატარებდა და მითი თავი მოჰქონდა!

ამის უარმა საგონებელს ჩამაგდო. ვიფიქრე, რას უშვრება ამდენ ფულს მეტი. ძლიერ ვაკვირდებოდი, მაგრამ ვერას

ენდებოდი მაინც, დილით აღრე სამსახურში წავიდოდი ხოლ მე. მე რა ვიცოდი რას შერებოდა ჩემი ცოლი ან სად იყო?

რალაცა ამბავი რომ იყო ჩემ თავს, ამას კი ვგრძნობდი, მაგრამ დარწმუნებული არ ვიყავ ჯერეთ. დროს შევეყურებდი. ჩემი ცოლი თანდათან გაანჩხლდა, თავი ამაყად წამოსწია და ფარფაში დაიწყო; თეატრ-ბალში წასვლას მე არ მკითხავდა, სასერიწოდ გახვლა ხომ მის ხელთ იყო. ტანისამოსს ტანისამოსზედ იკერავდა, თავს იწონებდა. ვისთვის? გასათხოვარი რომ აღარ იყო!

ჯერ კი ვითმენდი. მის ცუდ-მედიდურობასა და ამაოთაემომწონობას გულ-გრილად შევეყურებდი. ამას თვითონაც გრძნობდა, მაგრამ არად აგდებდა. თავისას მაინც არ იშლიდა. მისი ამ გვარი, ქცევა ვიცოდი, რითიმე უნდა დაბოლოვებულიყო, რადგან თავი ისე ეჭირა, მაგრამ ჩხირი სად გატყდებოდა, მისი არაფერი მესმოდა.

ჩემი ქალბ-ტონი ერთხელ ჩვეულებრივად მოირთო, მოიკაზმა, ფერ-უმაჩილი წაიციხა და გარეთ გავიდა, მე. ვითომ არაფერი ვიცოდი, ისე მოვიქეცი. ჩემთვის ვიყავ მეორე ოთახში და ვარჩევდი საქმეს, რომლის განაჩენი უნდა წამეკითხა მეორე დღეს სასამართლოში. კარი გაიარა, გავიდა. მეც ავდექი მერე, ტანთ გადავიცივი ხელად და გამოვუდექი. მოვეწიე-იმიან შემასწრო შესვლა ქალაქის ბაღში. მეც შევევლა პირი ისე ექვენ, რომ შეეყოლია.

გავიხედე ის და ერთი სხვა კაცი მოდიან ერთად. თვალმა ნახა და გულმა იგრძნო. მიახლოვებდაზე გამაცნო თავის კავალერს. შევხედე, ვაჟი არ იყო ულამაზო. ლაზათიანად ეცევა. თვალტანადობა შეენიერი ჰქონდა. მეტი რა უნდოდა? მე ის კაცი შორიდამ მენახა; ნაცნობობა კი არ მქონდა. რო გამოვკითხე, ღარიბი გამოდგა, ერთი ვილაცა უსწავლელი ახალგაზდა. ტანად კი ისე ეცევა! ექვმა ამიტანა, მაგრამ სულ სხვანაირმა. მე არ ვგრძნობდი იმ შურს, რომლითაც იტანებდა სატრფოსგან ნაღალატევი. შურის ძიებად მქონდა ის

სასჯელი, რომელიც უნდა მიმეყენებინა მისთვის, მიტომ რომ ჩემი სახელი ჰსურდა ეტარებინა და სხვაფერ კი დამოუკიდებელი ყოფილიყო თავის მოქმედებაში.

ეს ახალგაზდა ვაჟი დაიხანლოვა; მეც ვითომ დამახლოვა მასთან. ვაჟმაც სიარულს მოუხშირა ჩენსა. ბოლოს ახალი სათხოვარი გაუჩნდა. ალაგი მთხოვა გადამწერავისა სასამართლოში, სადაც მე ვიყავ. ქალისაგან ჩაგონებული უნდა ყოფილიყო, რადგან ჩემი ცოლი უწინაც მელაპარაკებოდა კილოკავად მის თაობაზე. უარი არ უთხარ. ამ გარემოებით ჩემმა ცოლმა იპოვა ვითომ და ხელ-მოსაჭიდი, რომლითაც ფიქრობდა სახელ-გაუტეხლობას. მე პირველი გულგრილობა დამეკარგა და მოვიწადინე როგორმე გამება მანეთში ჩემი ქალბატონი. ჩემს ცოლს თავი გამარჯვებული ეგონა, რადგან თავის პირველი სურვილი იმ ვაჟის გადამწერავად შემოყვანისა ჩემ კამერაში, ახლა ასრულებული ჰქონდა.

მაგრამ ლოდანს ბოლო უნდა მოღებოდა. მე დაცდილა მქონდა, რომ მისი კურო და ჩემი გადამწერავი მაშინ მოვიდოდა ხოლმე ჩენსა, როცა მე შინ არ მიგულებდა. ჩვეულებრივად კი საღამოს არჩევდა. ერთხელ ჩემოდანი გადმოვიღე, შიგ ჩაეალაგე რაც რამ საჭიროდ მიმაჩნდა და ბიჭი ფაეტანისთვის გაეგზავნე. ჩემ ქალბატონს მავახსენე, მე ქალკა მივღეარ და ახა შენ იცი მეთქი. გავსწიე. ჩემ ცოლს სიამოვნებას ვატყობდი. რა იცოდა, თუ მაზეს ვუგებდი? დავრჩი გარედ შემოღამებამდე. გატენილი იარაღი თან ვიგულე. მერე გამოვბრუნდი პირდაპირ შინისკენ.

ვიცოდი არ შეეცდებოდი და ისეც მოხდა. შეველ ზალაში, არავინ დამხვდა. ბიჭი და გოგო გარეთ იყვნენ. გამოველ. ვიკითხე, იმათ მითხრეს, ქალბატონი შინ ბრძანდებოა. შევბრუნდი ისევ. გავიარე ზალა. მივადექ საწაღის ოთახის კარს; მაგრამ არ შეიღო. ხელი ვკარ, არ იქნა მაინც. ვილაცას დაეკეტა. ეს ვილაცა ვინ უნდა ყოფილიყო, თუ არ ჩემი ქალბატონი? შევეკარი, რაც ძალღონე მქონდა. შევამტერიე კარი და

ჩემი თვალით დავინახე სურათი, რომელსაც დიდ ხანს ვეძებდი: ქალბატონი ნეტარებით ჰსტკებოდა. დამინახა თუ არა, ერთი საზარლად იკივლა; მაგრამ ვეღარ გავარკვეე მისი ენა, რადგანაც ყელში სისხლი მოწოლილი მქონდა. მე თავგამეტებით გულზე დავაყოლე მას ცხელი ტვეია. თავზარ დაცემული უძრავად დავჩიი; კურო კი ვარბოდა კარში. გოგობიკი შემოიპირენ და თავიანთი ქალბატონი გასისხლიანებული ნახეს უსულოდ მდებარე თავის ლოგინში.

ბატარა ხანს უკან პოლიციაც მოვიდა და დამიპირეს. ისევ იმ ალაგს მდგომარე მნახეს. თავის გაყიდვასთან თავიც დავიღუბე, ფულით ცხონებაც ამახა ჰქეიან!

რედაქტორ-გამომცემელი აღუქსახდრე ნუბურაძე.

განცხადებანი

სტამბა

გრიგელ ხარკვიანისა
 დ. მკელიძის ქუჩ., უბანლოვის სასტუმროში
 იღებს ყოველ გვარს სანსტამბო საქმეებს.
 სამის სუჟთაი, რიზიანა და უმსრულვაზა
 მესტამბე პირობას აღოვეს საქმის მომტანთ.

მართულ წიგნის მაღაზიუი

ლ.-მელიქოვის ქ. ზუბალოვის სახლებში

ისე იდგება

ყოველ გვარი ქართული წიგნები.